

İÇİNDEKİLER

Önsöz

III

BİRİNCİ BÖLÜM

PARA, EKONOMİ VE FİNANSAL SİSTEM

15

1.1. Paranın Doğuşu	16
1.2. Para ve Ekonomi	16
1.3. Finansal Sistem	18
1.3.1. Finansal Sistemin Tanımı Ve Yapısı	18
1.3.2. Finansal Sistemin Temel Fonksiyonları	19
1.3.3. Finansal Piyasalar Ve Yapılanması	20
1.3.3.1. Borç ve Ortaklık Piyasaları	20
1.3.3.2. Birincil ve İkincil Piyasalar	21
1.3.3.3. Organize Borsa ve Tezgâh Üstü Piyasalar	21
1.3.3.4. Spot ve Vadeli Piyasalar	21
1.3.3.5. Para ve Sermaye Piyasaları	22
1.3.4. Finansal Aracılar	23
1.3.4.1. Mevduat Toplayan Finansal Aracılar	23
1.3.4.2. Mevduat Toplamayan Finansal Aracılar	23
1.3.5. Finansal Piyasa Araçları	26
1.3.5.1. Para Piyasası Araçları	26
1.3.5.2. Sermaye Piyasası Araçları	28
Tartışma Soruları	31
Yararlanılan Kaynaklar	32

İKİNCİ BÖLÜM

PARA KAVRAMI VE PARA SİSTEMLERİ

35

2.1. Paranın Tanımı	37
2.2. Paranın Kısa Tarihçesi	39
2.3. Para Sistemleri ve Standartları	42
2.3.1. Trampa Mekanizması	42
2.3.2. Mal Para Sistemi	42
2.3.3. Madeni Para Sistemleri ve Standartları	44
2.3.3.1. Monometalizm	45
2.3.3.2. Bimetalizm	49
2.3.4. Kâğıt Para Sistemi ve Standardı	52
2.4. Merkez Bankalarının Doğuşu	55
2.5. Paranın Temel Fonksiyonları	56
2.5.1. Paranın Klasik Fonksiyonları	56
2.5.1.1. Değişim Aracı Olması	57
2.5.1.2. Hesap Birimi Olması	57
2.5.1.3. Değer Saklama Aracı Olması	58
2.5.2. Paranın Modern Fonksiyonları	58
2.5.2.1. İktisat Politikası Aracı Olması	58
2.5.2.2. Paranın Gelir Dağılımını Etkileme Aracı Olması	59

2.5.2.3. Paranın Nüfuz Aracı Olması	59
2.6. Paranın Temel Özellikleri	59
2.6.1. Taşınabilirlik	60
2.6.2. Dayanıklılık	60
2.6.3. Bölünebilirlik	60
2.6.4. Standardizasyon	60
2.6.5. Taklit Edilememe	61
Tartışma Soruları	62
Yararlanılan Kaynaklar	63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARA ARZI ANALİZİ

3.1. Para Arzı Teorisinin Gelişimi	67
3.2. Para Arzı Tanımları	69
3.3. Merkez Bankası ve Dışsal Para Arzı	71
3.3.1. Merkez Bankası Bilançosu	76
3.3.2. Parasal Taban ve Parasal Taban Çoğaltanı	82
3.4. Ticari Bankacılık ve İçsel Para Arzı	82
3.4.1. Ticari Bankacılık Bilançosu	86
3.4.2. Kaydi Para ve Kaydi Para Çoğaltanı	92
3.5. M1 ve M2 Para Çoğaltanları	96
Tartışma Soruları	97
Yararlanılan Kaynaklar	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PARA TEORİLERİ I

4.1. Klasik Yaklaşımda Para Talebi Analizi	100
4.1.1. Mahreçler Kanunu	101
4.1.2. Miktar Teorisi	103
4.1.2.1. Değişim Denklemi	103
4.1.2.2. Klasik Miktar Teorisi	105
4.1.3. Paranın Yansızlığı	110
4.2. Monetarist Yaklaşım	112
4.2.1. Basit Monetarist Yaklaşım	113
4.2.2. Yeni Klasik Yaklaşımı (RBT)	118
4.2.3. Reel Konjonktür Teorisi	123
Tartışma Soruları	129
Yararlanılan Kaynaklar	130

BEŞİNCİ BÖLÜM

PARA TEORİLERİ II	131
5.1. Geleneksel Keynesyen Para Talebi Teorileri	134
5.1.1. Likidite Tercih Teorisi	135
5.1.1.1. İşlem Amaçlı Para Talebi	135
5.1.1.2. İhtiyat Amaçlı Para Talebi	136
5.1.1.3. Spekülatif Amaçlı Para Talebi	137
5.1.1.4. Keynesyen Para Talebi Fonksiyonu	139
5.1.1.5. Para Piyasası	140
5.1.2. Portföy Tercih Kuramı	141
5.1.3. Servetin Gözönüne Alınması	142
5.2. Keynesyen-Neoklasik Yaklaşım	143
5.2.1. Toplam Talep	143
5.2.1.1. Mal Piyasası Dengesi (IS Model)	144
5.2.1.2. Para Piyasası Dengesi (LM Model)	145
5.2.1.3. IS-LM Model	147
5.2.1.4. Politikaların IS-LM Model Üzerindeki Etkileri	
5.2.1.5. IS-LM Modelde Para ve Maliye Politikalarının Etkinliği	149
5.3. Yeni Keynesyen Yaklaşım	155
5.3.1. Fiyat-Ücret Yapışkanlığının Nedenleri	155
5.3.1.1. Mal Piyasası	156
5.3.1.2. İşgücü Piyasası	157
5.3.2. Yeni Keynesyen Yaklaşımında Para Politikaları	157
5.3.2.1. Beklenmeyen Genişletici Para Politikası	158
5.3.2.2. Beklenen Genişletici Para Politikası	159
Tartışma Soruları	160
Yararlanılan Kaynaklar	

ALTINCI BÖLÜM	
FAİZ TEORİLERİ	161
6.1. Faiz Kurumunun Meşrûluğunu Açıklamaya Yönelik Teoriler	162
6.2. Faiz Oranlarını ve Ekonomideki Etkinliğini Açıklamaya Yönelik Teoriler	165
6.2.1. Klasik Liberal Doktrin ve Faiz Kuramı	166
6.2.2. Neo-Klasik Liberal Doktrinde Faiz Kuramı	168
6.2.3. Faiz Kuramına Keynesyen Yaklaşım	171
6.2.4. Monetarist Yaklaşımında Faiz Kuramları	175
6.2.5. Faiz Kuramlarına Yönelik Modern Yaklaşımlar	176
6.2.5.1. Tobin Portföy Kuramı ve Faiz Oranı	177
6.2.5.2. Bekleyişler ve Ödünç Verilebilir Fonlar	

Kuramının Modern Yorumu	178
Tartışma Soruları	180
Yararlanılan Kaynaklar	181

YEDİNCİ BÖLÜM

EKONOMİK İSTİKRARSIZLIK VE PARA POLİTİKASI	183
7.1. İlgili Temel Kavramlar	186
7.1.1. Aktarım Mekanizması	186
7.1.2. Fiyat İstikrarı	187
7.1.3. Devalüasyon	188
7.1.4. Stagflasyon	189
7.1.5. Enflasyon Vergisi	190
7.1.6. Senyoraj	190
7.1.7. Nominal Para	190
7.1.8. Reel Para	191
7.1.9. Narh (Fiyat Tavanı Uygulaması)	191
7.1.10. Phillips Eğrisi	191
7.1.11. Zaman Tutarsızlığı Problemi	192
7.1.12. Taylor Kuralı	193
7.2. Ekonomik İstikrarsızlık Olarak Enflasyona Bakış	193
7.2.1. Para ve Enflasyon Arasındaki İlişki	194
7.2.2. Enflasyonun Çeşitleri ve Nedenleri	195
7.2.2.1. Enflasyonun Çeşitleri	195
7.2.2.2. Enflasyonun Nedenleri ve Nedenlerine Göre Enflasyon Türleri	196
7.2.3. Enflasyonun Ekonomik Etkileri	199
7.2.4. Enflasyon Sürecinde Para Politikası	200
7.2.5. Enflasyon Sürecinde Maliye Politikası	200
7.2.6. Enflasyon ve İstihdam Konusundaki Teorik Yaklaşımlar	201
7.2.6.1. Klasik İktisatçıların Enflasyon ve İstihdama Bakışları	202
7.2.6.2. Keynes'in Enflasyon ve İstihdam Konusundaki Görüşleri	202
7.2.6.3. Monetarist İktisatçıların Enflasyon ve İstihdama Yaklaşımları	204
7.2.6.4. Yapısal Enflasyon Yaklaşımı	205
7.2.6.5. Rasyonel Beklentiler Okulunun Enflasyon Yaklaşımları	206
7.2.6.6. Arz-Yönlü İktisadın Enflasyon Konusundaki Görüşleri	208

7.2.6.7. Yeni Neo-Klasik Sentez'in (Yeni Makroekonomik Uzlaşmanın) Enflasyon ve İstihdama Yaklaşımları	210
7.3. İstikrar Programları ve Para Politikası	212
7.3.1. IMF Tipi İstikrar Programları	213
7.3.1.1. IMF Tipi İstikrar Programlarının İçeriği	213
7.3.1.2. IMF Tipi İstikrar Programlarına Eleştiri ve Öneriler	215
7.3.2. Para Politikası Rejimleri	217
7.3.2.1. Döviz Kuru Hedeflemesi	219
7.3.2.2. Parasal Hedefleme	221
7.3.2.3. Enflasyon Hedeflemesi	221
7.3.2.4. Örtülü Nominal Çıpa Hedeflemesi	222
Tartışma Soruları	224
Yararlanılan Kaynaklar	225

SEKİZİNCİ BÖLÜM PARA POLİTİKASININ YÜRÜTÜLMESİ 229

Amaçlar, Araçlar, Hedefler

8.1. Para Politikasının Temel Amaçları	230
8.1.1. Fiyat İstikrarı	232
8.1.2. Tam ve Etkin İstihdam	236
8.1.3. Yüksek ve İstikrarlı Büyüme	239
8.1.4. Tatminkâr Ödemeler Dengesi	242
8.1.5. Finansal İstikrar	243
8.2. Para Politikasının Amaçları Arasındaki İlişkiler	245
8.2.1. Çatışmalar	245
8.2.1.1. İstihdam ve Fiyat İstikrarı	246
8.2.1.2. Fiyat İstikrarı ve Büyüme	247
8.2.1.3. Büyüme, İstihdam ve Ödemeler Dengesi	247
8.2.2. Tamamlayıcılık	247
8.2.3. Destekleme	247
8.3. Para Politikasının Araçları	247
8.3.1. Para Politikasının Dolaylı Araçları	249
8.3.1.1. Açık Piyasa İşlemleri (APİ)	251
8.3.1.2. Reeskont İşlemleri	256
8.3.1.3. Kanuni Karşılık Oranları	260
8.3.1.4. Döviz – Efektif İşlemleri	263
8.3.2. Para Politikasının Doğrudan Araçları	263
8.3.2.1. Faiz Oranı Kontrolleri	264
8.3.2.2. Kredi Tavanı Kontrolleri	265

8.3.2.3. Farklılaştırılmış Reeskont Kotaları ve Oranları	266
8.3.2.4. Disponibilite Uygulaması	266
8.3.2.5. Finansal Aracıların Portföylerinin Yeniden Düzenlenmesi	267
8.3.2.6. Hisse Senedi ve Tahvil Alımına Yönelik Kredilerin Kontrolü	267
8.3.2.7. Tüketici Kredilerinin Kontrolü	267
8.3.2.8. Özel Mevduatlar	268
8.3.2.9. Merkez Bankasının Moral Takviyesi – İkna Gücü	268
8.3.2.10. Reklâm ve Resmi Olmayan Öğütler	268
8.4. Parasal Hedefler ve Önemi	268
8.4.1. Nihai Hedef Göstergeler	269
8.4.2. Ara Hedef Göstergeler	271
8.4.3. Faaliyet Hedef Göstergeler	274
8.4.4. Hedeflerde Aranılan Özellikler	274
8.4.5. Hedefler Arasında Etkileşim Türleri	276
Tartışma Soruları	278
Yararlanılan Kaynaklar	279

DOKUZUNCU BÖLÜM PARA POLİTİKASININ UYGULANMASINDAKİ SORUNLAR

	281
9.1. Değişen Dinamikler ve Para Politikası	282
9.1.1. Merkez Bankasının Bağımsızlığı	285
9.1.2. Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık	286
9.1.3. İstikrarlı Mali Sistem	287
9.1.4. Gelişmiş Mali Piyasalar	288
9.2. Para Politikası Uygulamasındaki Sorunlar	289
9.2.1. Finansal Gelişmeler	290
9.2.2. Asimetrik Bilgi ve Para Politikasının Başarısızlığı	292
9.2.3. Mali Baskınlık Sorunu	294
9.2.4. Siyasi Etkileşim	295
9.2.5. Zaman Tutarsızlığı ve Gecikme Sorunu	296
9.2.6. Güvenilirlik Sorunu	298
9.2.7. Dışlama	299
9.2.8. Etkinsizlik	300
9.3. Para Politikası Uygulamasında Bir Başka Sorun	303
Tartışma Soruları	307
Yararlanılan Kaynaklar	308

ONUNCU BÖLÜM	
PARA POLİTİKASI ETKİ KANALLARI	311
10.1. Faiz Oranı Kanalı	315
10.2. Kredi Kanalı	317
10.2.1. Banka Kredileri Kanalı	317
10.2.2. Bilanço Kanalı	319
10.3. Varlık Fiyatları Kanalı	321
10.3.1. Yatırımın q Teorisi Kanalı	321
10.3.2. Servet Etkisi Kanalı	322
10.4. Döviz Kuru Kanalı	322
Tartışma Soruları	324
Yararlanılan Kaynaklar	325

ON BİRİNCİ BÖLÜM	
ALTERNATİF PARA POLİTİKASI STRATEJİLERİ	327
11.1.Döviz Kuru Hedeflemesi Stratejisi	330
11.1.1.Döviz Kuru Hedeflemesinin Avantaj ve Dezavantajları	331
11.2.Parasal Hedefleme Stratejisi	334
11.2.1.Parasal Hedefleme Stratejisinin Avantaj ve Dezavantajları	335
11.3.Nominal Gelir Hedeflemesi Stratejisi	337
11.3.1.Nominal Gelir Hedeflemesi Stratejisinin Uygulanabileceği Durumlar	339
11.3.2.Nominal Gelir Hedeflemesi Stratejisinin Dezavantajları	340
11.4.Enflasyon Hedeflemesi Stratejisi	342
11.4.1.Enflasyon Hedeflemesi Stratejisinin Avantaj ve Dezavantajları	345
11.5.Faiz Oranı Hedeflemesi Stratejisi	348
Tartışma Soruları	349
Yararlanılan Kaynaklar	350

ON İKİNCİ BÖLÜM	
İHTİYARİ VE KURALA DAYALI PARA POLİTİKALARI	353
12.1. İhtiyariliğe Karşı Kurallar Tartışması	355
12.2. Konjoktürel Dalgalanma ve İşsizlik Politikası	363
12.2.1. Sabit Kural Politikaları	364
12.2.2. Geri Besleme Kuralı Politikaları	364
12.2.3. İhtiyari Politikalar	365
12.3. Toplam Talep Şoklarının İstikrarının Sağlanması	366

12.3.1. Sabit Kural: Monetarizm	367
12.3.2. Geri Besleme: Keynesyen Aktivizm	367
12.3.3. İki Kuralın Karşılaştırılması	369
12.3.4. Geri Besleme Kuralı Daha İyi midir?	369
12.3.4.1. Potansiyel GSYİH Bilgisi	369
12.3.4.2. Politika Gecikmeleri ve Hedef Dönemi	370
12.3.4.3. Politikaların Tahmin Edilebilirliği	371
12.4. Toplam Arz Şoklarının İstikrarı	372
12.5. Para Politikası Kuralında Reel GSYİH ve Taylor Kuralı	374
12.6. Zaman Tutarsızlığı	376
12.6.1. Zaman Tutarsızlığı Sorununa Çözümler	380
12.6.1.1. İtibar Yaklaşımı	380
12.6.1.2. Yetki Verme (Delegasyon) Yaklaşımı	381
12.6.1.3. Sözleşme Yaklaşımı	382
12.6.2. Merkez Bankası Bağımsızlığı ve Enflasyon	383
12.7. Para Politikasında Araçsal Kurallar ve Hedefleme Kuralları	
Ayrımı	384
12.7.1. Araçsal (Araç-Tipi) Kurallar	384
12.7.2. Hedefleme Kuralları	385
Tartışma Soruları	386
Yararlanılan Kaynaklar	387

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞA AÇIK EKONOMİ VE PARA POLİTİKASI ETKİNLİĞİ

13.1. İç Ekonomik Denge	391
13.2. Dış ekonomik Denge	392
13.2.1. Cari Hesap	394
13.2.2. Sermaye Hesabı	395
13.2.2.1. Tam Sermaye Hareketliliği	397
13.2.2.2. Tam Sermaye Hareketsizliği	398
13.2.2.3. Eksik veya Sınırlı Sermaye Hareketliliği	398
13.2.3. Rezerv Hareketleri Hesabı	399
13.2.4. Dış Dengenin Sağlanması: Ödemeler Bilançosu	
Denge Eğrisi (BP)	399
13.3. Eşanlı Denge veya Genel Ekonomik Denge	400
13.4. İç ve Dış Denge Amaçlarının Bağdaşabilirliği	401
13.5. Para Politikasının Etkililiği	403
13.5.1. Para ve Maliye Politikaları Arasındaki Uyum	403
13.5.2. Sınırlı Sermaye Hareketliliğinde İç ve Dış Denge	406
13.5.3. Sabit Kur Sisteminde Para ve Maliye Politikalarının	

Etkileri	
13.5.4. Esnek Kur Sisteminde Para ve Maliye Politikalarının Etkileri	407
Tartışma Soruları	410
Yararlanılan Kaynaklar	414
	415

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

FİNANSAL KRİZLER ve PARA POLİTİKASI

14.1. Finansal Kriz Türleri	417
14.1.1. Para Krizi	419
14.1.2. Banka Krizi	419
14.1.3. Sistematik Finansal Krizler	421
14.2. Finansal Kriz Teorileri	423
14.2.1. Paracı Yaklaşım	424
14.2.2. Borç ve Finansal Kırılganlık Yaklaşımı	424
14.2.2.1. Fisher Yaklaşımı	425
14.2.2.2. Minsky Yaklaşımı	426
14.2.3. Rasyonel Beklentiler Yaklaşımı	427
14.2.4. Belirsizlik Yaklaşımı	427
14.2.5. Kredi Tayinlaması Yaklaşımı	429
14.2.6. Asimetrik Bilgi Yaklaşımı	430
14.3. Teorik Para Krizi Modelleri	431
14.3.1. Birinci Nesil Modeller	434
14.3.2. İkinci Nesil Modeller	435
15.3.3. Üçüncü Nesil Modeller	436
14.4. Küresel Finansal Kriz ve Para Politikaları	437
14.4.1. Küresel Finansal Krizin Nedenleri	438
14.4.2. Küresel Finansal Krizin Küresel Etkileri	438
14.4.3. Küresel Finansal Krizin Türkiye Ekonomisine Etkileri	442
	444
14.4.4. Küresel Finansal Kriz Sürecinde FED'in Uyguladığı Para Politikası	445
14.4.5. Küresel Finansal Kriz Sürecinde TCMB'nin Uyguladığı Para Politikası	445
Tartışma Soruları	452
Yararlanılan Kaynaklar	453